

Sygn. akt XI C 152/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie XI Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Walat-Smela

Protokolant: sekr. sądowy Justyna Cieśla

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie sprawy z powództwa Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe (...) Sp. z o.o. w P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewoda (...), Prezydentowi Miasta P.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...), Prezydenta Miasta P. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Usługowego (...) spółka z o.o. kwotę 3.115,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 czerwca 2011r do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałej części,

III. orzeka, że strony ponoszą koszty postępowania po połowie, pozostawia zaś szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt. XI C 152/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 7 maja 2015 r.

Pozwem z dnia 9 czerwca 2011 r. powód, Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe (...) sp. z o.o. w P., wniósł przeciwko pozwanym, Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...) i Skarbowi Państwa – Prezydentowi Miasta P., o zapłatę kwoty 6.681,45 zł wraz odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że decyzją Wojewody (...) z dnia 19 marca 2010 r., wydaną na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, został wywłaszczony z prawa własności działek oznaczonych nr (...) położonych w obrębie 202 w P.. Wskazane grunty zostały zajęte pod budowę wschodniej drogi obwodowej miasta P., za odszkodowaniem, o którego wartość nadal toczy się spór.

Jedną z wywłaszczonych działek był plac manewrowy dla tirów umożliwiający im podjechanie pod rampę magazynu celem załadunku i rozładunku towarów. Po odebraniu działki jest to niemożliwe. Wymusiło to wynajęcie do usługi przeładunkowej zewnętrznej firmy (...), prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...).

Z placu manewrowego dla tirów korzystał powód i najemca części magazynu – (...), prowadzący działalność gospodarczą w postaci Hurtowni (...) w P.. W wyniku wywłaszczenia towar należący do najemcy jest rozładowywany wózkami widłowymi z naczepy i ustawiany na placu przed magazynem. Cała operacja powoduje zwiększenie kosztów

w stosunku do okresu sprzed wywłaszczenia. Najemca powoda obciążył kosztami wyładunku towarów w wysokości 1.365 zł.

Drugą z wywłaszczonych działek był parking wykorzystywany przez firmę powoda oraz jej klientów. W związku z utratą nieruchomości zawarł umowę najmu nieruchomości z Wojewódzkim Szpitalem im. św. Ojca P. w P.. Konieczność jej zawarcia była konsekwencją przejścia na rzecz Skarbu Państwa wywłaszczanych działek. Skutkuje to jednak koniecznością comiesięcznego opłacania czynszu najmu. W dniu 14.02.2011 r. wynajmujący wystawił na jego rzecz fakturę VAT z tytułu najmu na kwotę 3.566,45 zł.

W dniu 23.05.2011 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty równowartości nakładów poniesionych w związku z decyzją o wywłaszczeniu - kosztów wynajmu parkingu, kosztów usług przeładunku własnych towarów oraz kosztów, którymi obciążył go najemca części magazynu.

Wskazał, że skutek wywłaszczenia na jego nieruchomości doszło do:

- zmiany warunków korzystania z nieruchomości,
- zmiany przydatności użytkowej nieruchomości,
- trwałego ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości.

Dodatkowo skutkiem wywłaszczenia są obciążenia będące przedmiotem sporu.

Powód powołał się na przepisy art. 23 ustawy z dnia 10.04.2004 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych oraz art. 128 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, zgodnie z którym odszkodowanie przysługuje również za szkody powstałe, o których mowa w art. 120 i 124 – 126. Odszkodowanie winno odpowiadać wartości poniesionych szkód. Jeżeli skutek tych działań zmniejszy się wartość nieruchomości, odszkodowanie powiększa się o kwotę odpowiadającą temu zmniejszeniu.

W ocenie powoda, pozwany orzekając o wywłaszczeniu nie wziął pod uwagę jego następstw dla powodowej spółki, nie ustanowił na jego rzecz żadnych służebności i nie zobowiązał inwestora do budowy odpowiednich urządzeń. Zamknął w ten sposób drogę do dochodzenia dodatkowego odszkodowania w trybie przywołanej wcześniej spec - ustawy.

Dalej w uzasadnieniu powód wskazał, że odszkodowanie za wywłaszczenie, o którego wysokość spór toczy się przed Naczelnym Sądem Administracyjnym nie może stanowić ekwiwalentu za nakłady ponoszone przez niego w związku z wywłaszczeniem. Odszkodowanie to obejmuje jedynie wartość rzeczywiście poniesionej szkody. Nie uwzględnia ewentualnie utraconych korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby władał gruntem, ani innych roszczeń odszkodowawczych związanych z tą nieruchomością, które mogą być dochodzone tylko w postępowaniu cywilnym przed sądem powszechnym.

Podał, że realizacja celu publicznego winna być osiągnięta przy minimalnym możliwym stopniu dolegliwości wyrządzanych wywłaszczanemu właścicielowi nieruchomości. W ocenie powoda wydając decyzję o wywłaszczeniu reprezentujący Skarb Państwa organ administracji nie wziął pod uwagę wzrostu kosztów bieżących prowadzenia przez niego działalności po wywłaszczeniu i powstających z tego tytułu utrudnień. Powstałe koszty stanowią jego realną stratę.

Powód powołał się na art. 21 ust. 2 Konstytucji dotyczący dopuszczalności wywłaszczenia na cele publiczne za słusznym odszkodowaniem oraz art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, który jest obowiązującym przepisem przewidującym obowiązek ustalenia odszkodowania. Dodatkowo wskazał na znaczenie, jakie Europejski Trybunał Praw Człowieka przywiązuje do ustalenia odszkodowania za wywłaszczone mienie w kontekście podstawowych składników standardu ochrony własności w systemie ochrony wolności i praw człowieka istniejącej w porządku prawnym Rady Europy (orzeczenie z dnia 21.02.1986 r. James i in. przeciwko Wielkiej Brytanii, orzeczenie z 9.12.1994 r. H. M. przeciwko Grecji).

Ostatecznie podał, że odszkodowania za ponoszone straty nie może dochodzić na drodze administracyjnej z uwagi na ustawowe ograniczenie zakresu przyznawanego odszkodowania jedynie do wartości wywłaszczonej nieruchomości. Konsekwencje prawne i faktyczne, a co za tym idzie finansowe jego wywłaszczenia, znacznie przekraczają problem utraty własności wywłaszczonych działek, a orzecznictwo nie pozostawia wątpliwości, że wywłaszczony właściciel może domagać się dodatkowego odszkodowania i że właściwa do tego jest droga cywilna.

Odnosząc się do legitymacji biernej wskazał, że stroną pozwaną w sprawie jest Skarb Państwa – Wojewoda (...), ponieważ ten właśnie organ administracji publicznej wydał decyzję stanowiącą bezpośrednią przyczyną powstania jego dodatkowych obciążeń finansowych.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Pozwany zakwestionował swoją legitymację do występowania w sprawie i podał, że zobowiązany był wyłącznie do ustalenia realizacji inwestycji drogowej. Nie jest podmiotem, na rzecz którego dokonano zezwolenia na realizację inwestycji, nie jest też ani investorem ani zarządcą powstającej drogi. Z tego względu nie może ponosić odpowiedzialności za skutki cywilnoprawne, jakie może powodować budowa drogi w stosunku do właścicieli wywłaszczanych nieruchomości. Podał, że powództwo winno być skierowane przeciwko Prezydentowi Miasta P., który działa jako inwestor i zarządca drogi, pod którą nastąpiło wywłaszczenie działek powoda. Z art. 22 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji wynika, że odszkodowania finansowane są na podstawie przepisów ustawy o finansowaniu infrastruktury transportu lądowego, przepisów o drogach publicznych i autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym. W rozpoznawanej sprawie inwestycja dotyczy drogi krajowej położonej w granicach administracyjnych miasta P., stanowiącego gminę o statusie miasta na prawach powiatu. Zarządcą tego typu dróg oraz organem upoważnionym do wypłaty odszkodowania jest Prezydent Miasta, zatem roszczenie winno zostać skierowane przeciwko niemu.

W uzasadnieniu podał, że kwestia odszkodowania przyznanego powodowi z tytułu wywłaszczenia nieruchomości została uregulowana w decyzjach Wojewody (...) z dnia 1.03.2011 r., 4.03.2011 r., 14.03.2011 r., wydanych na podstawie przepisów spec - ustawy. Wskazał na brzmienie art. 18 w/w ustawy, który w zakresie nieuregulowanym odsyła do przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami. Z kolei przywołana ustawa w kwestii odszkodowania odnosi się do wartości nieruchomości, a nie szkód powstałych w związku z wywłaszczeniem, jakie poniosą ewentualnie dotychczasowi właściciele. Ewentualna szkoda, na którą powołuje się powód nie mogła być ujęta w decyzji o wywłaszczeniu. Wartość wywłaszczonych nieruchomości jest jedyną formą wyrównania strat w majątku wywłaszczanego. W pojęciu naprawienia szkody mieści się pozbawienie prawa własności za odszkodowaniem za nieruchomości, a nie utrata zaplanowanych zysków. Zyski i zamierzenia właściciela dotyczące długotrwałego korzystania z nieruchomości i czerpania z niej korzyści pozostają poza przewidzianymi w spec - ustawie oraz ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami zasadami ustalenia odszkodowania przez organ administracji publicznej. W obowiązującym stanie prawnym okoliczności faktyczne, które mogą składać się na przyszły uszczerbek majątkowy nie mogą być rekompensowane przez podwyższanie wartości nieruchomości przejętej pod inwestycję drogową. Odszkodowanie za przejęcie nieruchomości odnosi się tylko do przejętej nieruchomości, a więc tego, co zgodnie z decyzją o ustaleniu lokalizacji zostaje odjęte z majątku dotychczasowego właściciela. Gdyby przyjąć, że w odszkodowaniu za przejętą część nieruchomości mieszczą się wszystkie przyszłe szkody, jakie powstaną na pozostałej części nieruchomości, należałoby zaspokoić wszelkie przyszłe roszczenia, których obecnie nie można przewidzieć. Tak ustalone odszkodowanie byłoby sprzeczne z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. i zasadami prawa cywilnego, bowiem stanowiłoby zryczałtowane odszkodowanie za wszystkie ujemne wpływy inwestycji zrealizowanej na wywłaszczanej nieruchomości.

Pozwany podniósł możliwość skorzystania przez powoda z art. 13 ust. 3 spec – ustawy, dopuszczającego możliwość nabycia na wniosek właściciela w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego części nieruchomości pozostałej po wywłaszczeniu.

Odnosząc się do ewentualnej podstawy prawnej roszczenia podał, że art. 417¹§ 2 kc reguluje odpowiedzialność Skarbu Państwa za wyrządzenie szkody, której źródło stanowi wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej uzależnione jest to jednak od uprzedniego uzyskania stosownego prejudykatu - stwierdzenia niezgodności z prawem tej decyzji. Wynika to stąd, że postępowanie przed sądem cywilnym nie może stanowić alternatywnego trybu kontroli decyzji.

W rozpoznawanej sprawie nie została stwierdzona nieważność żadnej z decyzji wydanych przez Wojewodę (...) w zakresie realizacji inwestycji drogowej, jak i ustalających wysokość odszkodowania. Pozostają one w obrocie prawnym jako zgodne z prawem.

Jeśli chodzi o ponoszenie odpowiedzialności na zasadach ogólnych za czyny niedozwolone zastosowanie znajdzie art. 417 kc.

Odpowiedzialność ta zachodzi wówczas, gdy podmiot należący do sfery władzy publicznej dopuści się przy wykonywaniu władzy publicznej czynu niezgodnego z prawem powodującego szkodę. Odpowiedzialność Skarbu Państwa wywodzona z art. 417 kc jest oparta na zasadzie winy, której elementem jest bezprawność organu administracji publicznej. Warunkiem koniecznym do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa jest wykazanie, że szkoda powstała wskutek bezprawnego działania organu administracji publicznej oraz wykazanie związku przyczynowego między zaistniałą szkodą a bezprawnym działaniem organu, co w sprawie nie zostało wykazane. W ocenie pozwanego działania podjęte w związku z realizacją inwestycji drogowej nie mogą być uznane za niezgodne z prawem.

Pozwany odniósł się do art. 21 ust. 2 Konstytucji dopuszczającego możliwość ograniczenia lub pozbawienia prawa własności jedynie wówczas, gdy jest to dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem. Odniósł się również do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, z którego wynika, że słuszne odszkodowanie to odszkodowanie związane z wartością wywłaszczonej nieruchomości. Pozwany stwierdził, że zapewnienie właściwych proporcji między interesem właścicieli i interesem publicznym należy do ustawodawcy, który w normach ustawowych określa zasady i tryb ograniczenia prawa własności. Dotyczy to ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r., której celem było stworzenie warunków do budowy i modernizacji dróg publicznych, a więc celu publicznego uzasadniającego wprowadzenie ograniczeń prawa własności. Powyższe dyrektywy w pełni odnoszą się do sposobu rozumienia i znaczenia przepisu art. 18 spec - ustawy, co oznacza, że odszkodowanie za nieruchomość wywłączoną pod budowę drogi krajowej ustalone w trybie art. 18 odpowiada konstytucyjnej zasadzie „słusznego odszkodowania”.

W piśmie procesowym z dnia 26 sierpnia 2011 r. powód podał, że Prezydent Miasta P. jest inwestorem planowanej budowy oraz zarządcą powstałej w przyszłości drogi. Nie jest jednak beneficjentem wywłaszczonej nieruchomości. Podkreślił, że w sprawie nie chodzi o skutki budowy drogi, a o skutki cywilnoprawne wydania decyzji, która odebrała mu grunt o kluczowym znaczeniu dla istnienia firmy. Podał, że odpowiednio wcześniej informował pozwanych o skutkach wydania decyzji w brzmieniu, w jakim ostatecznie zapadła. Skarb Państwa – Wojewoda (...) zdawał sobie sprawę z konsekwencji wydania decyzji i miał możliwość wyboru alternatywnego przebiegu drogi.

Poddał do rozważenia czy zasada słusznego odszkodowania dotyczy tylko odszkodowania o charakterze administracyjnym czy także innych roszczeń odszkodowawczych. W ocenie powoda wskazaną zasadę konstytucyjną należy interpretować szeroko oraz że dotyczy ona również sporów związanych z wywłaszczeniem toczonych w procesie cywilnym.

Ostatecznie stwierdził, że fakt, iż obie ustawy stanowiące podstawę prawną procesu wywłaszczenia związanego z budową dróg publicznych nie przewidują innych podstaw odszkodowania nie oznacza, że ich nie ma.

Ponadto wskazał na diametralny wzrost kosztów działalności jego firmy oraz przeszkody uniemożliwiające niemalże jej prowadzenie. Podał, że korzystanie z działki jest możliwe, jednak funkcjonowanie na niej staje się utrudnione. Powoduje to bezpośrednie wymierne finansowo konsekwencje.

Wyrokiem z dnia 10.04.2012 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo w całości oraz orzekł o zwrocie kosztów postępowania. W uzasadnieniu stwierdził o braku podstawy prawnej do rozpoznania żądania powoda.

W apelacji powód zarzucił przedmiotowemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przez jego nie zastosowanie i uznanie, że roszczenie powoda nie znajduje uzasadnienia w polskim systemie prawnym oraz uznanie, że „faktyczne wywłaszczenie”, do którego doszło nie jest podstawą do zasądzenia odszkodowania,

- art. 21 w zw. z art. 8 ust. 2 oraz art. 64 Konstytucji poprzez ich niezastosowanie oraz uznanie, że powodowi nie należy się odszkodowanie za uszczuplenie przysługującego mu dotychczas prawa własności, co powoduje u niego szkody finansowe,

- art. 193 Konstytucji poprzez brak wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności dotychczasowych regulacji prawnych z Konstytucją lub Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W konsekwencji wniósł o zmianę w/w wyroku w całości poprzez zasądzenie dochodzonej przez niego kwoty ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Powód sprecyzował, że dochodzi odszkodowania od Skarbu Państwa za szkody spowodowane wydaniem decyzji wywłaszczeniowej, w szczególności w postaci utrudnień w funkcjonowaniu jego przedsiębiorstwa.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy uchylił wyrok Sądu Rejonowego z dnia 10.04.2012 r. w całości, przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy stwierdził o braku uwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji wskazywanych przez powoda podstaw prawnych dochodzonego roszczenia w postaci – art. 23 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych w zw. z art. 128 ust. 4 ugn i art. 120 ugn i 124 – 126 ugn, przepisów art. 21 ust. 2 Konstytucji w zw. z art. 8 i art. 64, art. 193 Konstytucji oraz art. 1 Pierwszego Protokołu Dodatkowego do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W piśmie procesowym z dnia 5.03.2013 r. powód podniósł precedensowy charakter rozpoznawanej sprawy i wskazał, że nie doszło do tej pory do rozpoznania roszczenia w oparciu o tak wskazane podstawy prawne. Wskazał na konieczność uwzględnienia - przy rozpoznawaniu spraw związanych z wywłaszczeniem - czy nie doszło do faktycznego pozbawienia prawa własności – wywłaszczenia faktycznego, a jeśli tak to rozstrzygnięcia o jego skutkach.

Powołując się na bogate orzecznictwo (...) zarzucił naruszenie zasady poszanowania mienia oraz zasady proporcjonalności. Wskazał, że każda ingerencja w korzystanie z prawa lub wolności uznanej w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności musi realizować uprawniony cel oraz być proporcjonalna. Środkiem zmierzającym do zagwarantowania zasady proporcjonalności przy naruszeniu zasady poszanowania mienia jest odszkodowanie, które pozwala zbilansować stopień naruszenia mienia oraz jego skutki. Odebranie prawa własności bez zapłaty sumy pozostającej w rozsądnym stosunku z jej wartością uznaje się zazwyczaj za nieproporcjonalną ingerencję. Podkreślił, że w niniejszej sprawie państwo nie zadbało o zrównoważenie interesów jego oraz społeczeństwa. Dodatkowo wydanie nieruchomości, zgodnie z protokołem zdawczo - odbiorczym miało miejsce w dniu 21.01.2011 r., a do wypłaty odszkodowania doszło w dniu 10.07.2012 r.. Szkody wskazane w pozwie powstały zatem w momencie, gdy nie otrzymał jeszcze odszkodowania. Od momentu wywłaszczenia do dnia wypłaty odszkodowania nie miał on możliwości odtworzenia stanu majątkowego i musiał ponosić koszty tymczasowego wynajmu parkingu.

Z powyższego wywiódł, że wypłata dodatkowego odszkodowania jest niezbędna.

W piśmie procesowym z dnia 21.11.2013 r. powód podniósł naruszenie art. 1 Protokołu nr (...) Konwencji o Ochronie Praw Człowieka poprzez uniemożliwienie mu korzystania z nieruchomości w pełnym zakresie bez faktycznego pozbawienia go władztwa nad rzeczą.

W piśmie procesowym z dnia 20.11.2013 r. pozwany Skarb Państwa – Prezydent Miasta P. podniósł, że odszkodowanie za tytułu wywłaszczenia nie jest oparte na zasadach odpowiedzialności z czynów niedozwolonych ani z bezpodstawnego wzbogacenia. Tego rodzaju odszkodowania nie mają umocowania w prawie cywilnym, a w prawie administracyjnym. Obowiązujące w prawie polskim zasady przyznawania odszkodowania opierają się na zasadzie ustalenia konkretnej kwoty, a nie świadczeń periodycznych, jak tego chce powód. Odszkodowanie z tytułu wywłaszczenia nieruchomości nie może być otwarte w tym sensie, że mogłoby się wyrażać obowiązkiem płacenia pewnych kwot przez bliżej nieokreślony okres czasu. Ograniczenie wysokości odszkodowania do wartości nieruchomości istniejącej w polskim prawodawstwie nie pozostaje w jego ocenie w sprzeczności z prawem unijnym – przy założeniu zastosowania prawidłowej metody wyceny nieruchomości. Zastosowanie prawidłowej metody i wysokości wyceny jest stosowaniem prawa, a nie jego stanowieniem. Nie może być oceniane w kategoriach zgodności systemów prawnych. W sprawie powód otrzymał odszkodowanie w trybie spec - ustawy w kwocie obejmującej również utracone korzyści (zwiększone koszty działalności). Jeżeli jako strona postępowania wywłaszczeniowego nie był niezadowolony z jego wysokości, miał prawo jej kwestionowania w postępowaniu sądowo – administracyjnym, co uczynił. Powód nie może domagać się swoistej renty z tytułu wywłaszczenia, wypłacanej przez czas bliżej nieokreślony. Nie przewiduje tego żaden przepis prawa krajowego i tylko taki aspekt sprawy może być rozważany w kontekście zgodności prawodawstwa krajowego z prawem unijnym. W ocenie pozwanego Prezydenta Miasta P. niezgodność taka nie zachodzi.

Na rozprawie w dniu 23.04.2015 r. powód podtrzymał stanowisko w sprawie, wniósł o zasądzenie odszkodowania, przy czym nie wskazał podstawy prawnej roszczenia. Ponadto strony zgodnie oświadczyły, że stan faktyczny sprawy nie jest sporny. Sporna pozostaje odpowiedzialność pozwanych.

Stan faktyczny w sprawie pomiędzy stronami był bezsporny.

W dniu 19.03.2010 r. Wojewoda (...) wydał decyzję o realizacji inwestycji drogowej pod nazwą „Budowa drogi obwodowej miasta P., łączącej drogę krajową nr (...) z drogą krajową nr (...) na odcinkach od km 0+ 000,00 do km 1+ 804,00 oraz od km 2+ 250,00 do km 3+ 840,00 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi" na rzecz Prezydenta Miasta P., który zatwierdził projekt budowlany budowy drogi obwodowej miasta P..

dowód : decyzja Wojewody (...) o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej z dnia 19 marca 2010r. I.VIII- (...) -1-2/10 (k. 49).

W dniach 21.01.2011 r. i 31.03.2011 r. zostały podpisane protokoły zdawczo – odbiorcze.

dowód : protokół zdawczo-odbiorczy z dnia 21 stycznia 2011r. (k. 539-540) oraz z dnia 31 marca 2011r. (k.541-542).

Powód wystąpił do Wojewody (...) z wnioskiem o zmianę decyzji wywłaszczeniowej z dnia 19.03.2010 r. poprzez ustanowienie na rzecz spółki niezbędnych służebności gruntowych oraz ustalenie na rzecz inwestora obowiązku budowy i utrzymania odpowiednich w tym celu urządzeń. Zainicjował w ten sposób postępowanie o zmianę decyzji poprzez ustanowienie na jego rzecz stosownej służebności. Z uwagi na brak wymaganej ustawowo zgody Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta P. postępowanie nie przyniosło oczekiwanych rezultatów. Aktualnie wszystkie postępowania administracyjne związane z wywłaszczeniem zostały ostatecznie zakończone.

dowód : wniosek o zmianę decyzji z dnia 17 września 2012r.. (k.301-305).

W decyzjach z dnia 1.03.2011 r., 4.03.2011 r., 14.03.2011 r. Wojewoda (...) ustalił wysokość odszkodowania należnego powodowi z tytułu wywłaszczenia. Powód złożył odwołanie od decyzji do Ministra Infrastruktury, który uchylił

decyzje na skutek stwierdzenia, że operat szacunkowy, jaki został wykorzystany w sprawie do ustalenia wysokości odszkodowania, został sporządzony wadliwie (rzeczoznawca majątkowy nie wyjaśnił, czy na rynku lokalnym były zawierane transakcje nieruchomościami niezabudowanymi podobnymi do wycenianej).

Decyzją z dnia 29.03.2012 r. Wojewoda (...) ustalił odszkodowanie za działkę nr (...) na kwotę 388.364 zł, decyzją z dnia 2.04.2012 r. odszkodowanie za działkę nr (...) na kwotę 180.930 zł, decyzją z dnia 3.04.2012 r. odszkodowanie za działkę nr (...) na kwotę 175.105 zł, decyzją z dnia 4.04.2012 r. odszkodowanie za działkę nr (...) na kwotę 4.991 zł, decyzją z dnia 4.04.2012 r. odszkodowanie za działkę nr (...) na kwotę 7.038 zł. Wypłata odszkodowań miała nastąpić w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzje stały się ostateczne. Do skutków zwłoki lub opóźnienia w zapłacie odszkodowania zastosowanie znajdowały przepisy kodeksu cywilnego.

dowód : decyzja Wojewody (...) z dnia 29 marca 2012r. (k.504-509), z dnia 2 kwietnia 2012r. (k.510-515), z dnia 3 kwietnia 2012r. (k.516-520), z dnia 4 kwietnia 2012r. (k. 521-525), z dnia 4 kwietnia 2012r. (k.526-530).

W toku niniejszego postępowania strony prowadziły próby ugodowego zakończenia sporu.

dowód: oświadczenia stron złożone na rozprawie w dniu 18.04.2013 r., k. 383;

W dniu 11.06.2013 r. powód otrzymał informację od Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta P. dotyczącą wyliczenia kosztów związanych z ewentualnym utwardzeniem części gruntu mającego służyć jako służebność, ustalając go na kwotę 400.000zł - 500.000zł.

dowód: przesłuchanie powoda, k. 425;

W dniu 23.08.2013 r. powód zwrócił się do Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta P. o ustanowienie służebności na rzecz spółki na części nieruchomości oraz zapewnienie jej odwodnienia. Zadeklarował, że własnym kosztem wykona utwardzenia nieruchomości i utrzyma w należyłym stanie urządzenia na niej posadowione. Do ugody pomiędzy stronami nie doszło, jednakże w chwili obecnej toczy się postępowanie przed Sądem Rejonowym w Przemyślu o ustanowienie służebności drogi koniecznej na rzecz powoda.

dowód: pismo powoda z dnia 23.08.2013 r., k. 696;

Powód w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej zajmuje się przewozem międzynarodowym i dostawą mebli do sklepów meblowych w Niemczech. Prowadzi działalność gospodarczą w większym rozmiarze. Zdarzają się sytuacje, że jeden transport posiada kilkanaście miejsc rozładunkowych, co wymaga przygotowania logistycznego, w tym ułożenia towarów na samochodzie w takiej kolejności, w jakiej są zaplanowane miejsca rozładunku. Samochody dostawcze są rozładowywane bezpośrednio przed sklepami meblowymi. Pierwszy do rozładunku musi być towar zaplanowany do pierwszego sklepu na trasie. Załadunek towarów odbywa się z magazynów powoda do samochodów dostawczych (tirów) na placu manewrowym posiadającym kształt trójkąta.

dowód: zeznania świadka M. J., k. 136 v. – 137, opinia biegłego sądowego z zakresu rzeczoznawstwa majątkowego, k. 170 – 172, przesłuchanie strony powodowej, k. 57 v. – 58, k. 217;

Na skutek wydania decyzji z dnia 19.03.2010 r. powód został wywłaszczony z prawa własności działek nr (...), położonych w P.. Zostały one zajęte pod budowę wschodniej drogi obwodowej miasta P. za odszkodowaniem. Konsekwencją decyzji była utrata przez powoda najbardziej funkcjonalnej części placu manewrowego.

Infrastruktura powodowego przedsiębiorstwa uniemożliwia dojazd do magazynów handlowych od strony południowej, z uwagi na brak możliwości manewru ciągnika widłowego z naczepą.

W chwili obecnej odległość od ogrodzenia nieruchomości do rampy wjazdowej na stanowiska obsługowo-naprawcze wynosi 9 m. Taka szerokość jezdni nie daje możliwości wjazdu ciągnika z naczepą. Naprawy i przeglądy muszą być wykonywane przez wjazd od strony południowo - zachodniej, a po ich zakończeniu zestaw ciągnika z naczepą musi

być wycofany. Odległość od ogrodzenia do rampy magazynu wynosi 10,30 m, co przy długości zestawu (ciągnika z naczepą) około 16,5 m czyni podjazd niemożliwym.

Powód był zmuszony do zlecenia przeładunku towarów firmie zewnętrznej - przedsiębiorstwu (...) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...), co generuje po jego stronie dodatkowe koszty.

dowód: mapa ewidencji gruntów i budynków, k. 14, wypis z kartoteki budynków, k. 15, faktura VAT nr (...) r. z dnia 22.02.2011 r., k. 11, zestawienie z dnia 22.02.2011 r., k. 11, przesłuchanie strony powodowej, k. 57 v. – 58, opinia biegłego sądowego z zakresu rzeczoznawstwa majątkowego, k. 170 – 172;

Od około 8 lat część posiadanych magazynów o powierzchni 550 m powód wynajmuje L. J., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Hurtownia (...) w P.. Najemca, podobnie jak powód, korzysta z placu manewrowego, umożliwiającego tirom podjechać pod rampę i dokonanie załadunku i rozładunku towarów.

Na skutek wydania decyzji wywłaszczeniowej tiry nie mogą podjechać tyłem do rampy i najemca jest zmuszony wyładowywać je bokiem (przez boczną burtę na plac). Rozładunek odbywa się w ten sposób, że palety z towarami są składane na placu zaś wózkami widłowymi są wykładane na rampę. Jednorazowo na rampie można umieścić 3-4 palety. Do tira załadowywane jest 28 palet.

Opisany sposób rozładunku powoduje wydłużenie czasu rozładunku z 0,5 h do 1,5 h i zwiększa jego koszty miesięcznie o kwotę 1.400 - 1.600 zł (koszt wyładunku jednego tira - 200 zł (koszt gazu zasilającego wózek widłowy i zatrudnienia dodatkowego pracownika) x 7 - 8 tirów w miesiącu).

dowód: faktura (...) z dnia 21.03.2011 r., k. 18, przesłuchanie strony powodowej, k. 58, zeznania świadka M. J., k. 136 v. – 137;

Druga z wywłaszczonych działek stanowiła parking wykorzystywany przez firmę powoda i jej klientów. W związku z wywłaszczeniem powód zmuszony był do zawarcia z Wojewódzkim Szpitalem im. (...) Ojca P. w P. umowy najmu placu parkingowego o powierzchni 600 m² wraz z dojazdami położonego w bezpośrednim sąsiedztwie jego zakładu i ponoszenia z tego tytułu kosztów najmu. Parking, który powód wynajmował znajdował się w odległości około 1 km od siedziby spółki. W chwili obecnej powód nabył nieruchomości znajdującą się możliwie najbliższej części nieruchomości pozostałej z wywłaszczenia.

dowód: umowa najmu z dnia 1.02.2011 r., k. 20 – 23 wraz z załącznikiem k. 25, faktura VAT nr (...) z dnia 14.02.2011 r., k. 24, przesłuchanie strony powodowej, k. 58, k. 383 v.;

W dniach 20 i 30.05.2011 r. powód skierował do pozwanego wezwania do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. Na skutek wywłaszczenia działek powód ponosił miesięcznie dodatkowe koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w wysokości 6.681,45 zł oraz koszty potrącone przez kontrahenta niemieckiego z tytułu uszkodzeń wywołanych brakiem odpowiedniego zabezpieczenia mebli. Każdego miesiąca uiszczał płatności z tytułu najmu parkingu oraz jest obciążany przez najemcę magazynów kosztami związanymi z utrudnionym rozładunkiem towarów.

dowód: wezwania do zapłaty z dnia 20. i 30.05.2011 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 28 – 33;

Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 11.10.2011 r., wydanym w sprawie o sygn. akt: II OSK 1688/11, po rozpoznaniu sprawy ze skargi kasacyjnej powoda od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 22.03.2011 r. oraz ze skargi powoda na decyzję Ministra Infrastruktury z dnia 10.11.2010 r. w przedmiocie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej, oddalił skargi.

dowód: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11.10.2011 r., sygn. akt: II OSK 1688/11, k. 183 – 201;

Powód wniósł skargę konstytucyjną do Trybunału Konstytucyjnego w zakresie zbadania zgodności z Konstytucją art.1, art. 11 a ust. 1, art. 11 f ust. 1 art. 12 i art. 23 ustawy z dnia 10.04.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Postanowieniem z dnia 13.01.2015 r. Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (sygn. akt: SK 17/13). W uzasadnieniu zostało wskazane, że zarzuty powoda sprowadzają się do postulatu uzupełnienia ustawy o inwestycjach drogowych o rozwiązania pożądane z jego punktu widzenia oraz że jest to skarga na sposób stosowania prawa przez sądy i organy administracji publicznej. Sformułowane przez skarżącego trzy zarzuty pozostawały ze sobą funkcjonalnie powiązane. Dotyczyły tego, że w ustawie o inwestycjach drogowych brakuje przesłanki niezbędności danej nieruchomości dla realizacji inwestycji, co w konsekwencji uniemożliwia kontrolę tej okoliczności przez organ udzielający zezwolenia na realizację inwestycji drogowej. Trybunał za zasadne uznał rozstrzygnięcie czy brak takiej regulacji ma postać zaniechania czy pominięcia ustawodawczego. Orzekanie w kwestii pominięcia legislacyjnego ma charakter wyjątkowy, dlatego w orzecznictwie Trybunału określono szczególne obowiązki podmiotu, który formułuje zarzut pominięcia. Inicjator kontroli konstytucyjności powinien wskazać konkretną normę, która wymaga uzupełnienia. Nie wystarczy zaskarżenie wielu przepisów składających się na kwestionowaną regulację bez wskazania normy zawierającej pominięcie. W celu ustalenia czy występuje pominięcie legislacyjne, co znaczy, że regulacja prawna jest niepełna lub fragmentaryczna, konieczna jest jakościowa tożsamość (albo przynajmniej daleko idące podobieństwo) materii unormowanych w tym przepisie i tych pozostawionych poza jego zakresem. Trybunał ustalił, że ewentualne pominięcie ustawodawcze miałyby polegać na nieokreśleniu materialnoprawnej przesłanki przeniesienia własności każdej konkretnej nieruchomości na potrzeby realizacji inwestycji drogowej.

dowód: przesłuchanie powoda, k. 383 v., skarga konstytucyjna z dnia 28.02.2012 r., k. 388;

W toku postępowania Sąd zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w L. w trybie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym w zakresie zweryfikowania zgodności ustawodawstwa krajowego, a w szczególności ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, z prawem unijnym - Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, a w szczególności art. 16 i 17 tej ustawy. Postanowieniem z dnia 11.12.2014 r. Trybunał uznał się niewłaściwym do udzielenia odpowiedzi na przedmiotowe pytanie prawne z uwagi na brak wykazania należytego związku pomiędzy prawem Unii Europejskiej, a prawem krajowym.

dowód: postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w L. z dnia 11.12.2014 r., k. 756 – 761;

Sąd zważył, co następuje:

Odnosząc się do żądania pozwu wyjść należy od wskazania, że powód dochodził od Skarbu Państwa – Wojewody (...) oraz Prezydenta Miasta P. odszkodowania za szkody spowodowane wydaniem przez Wojewodę (...) decyzji wyłączeniowej z dnia 19 marca 2010 r. pozbawiającej go prawa własności działek o nr (...), położonych w P., na które to odszkodowanie składały się:

- koszty wynajęcia przez powoda firmy zewnętrznej W. L., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...), do realizacji usług przeładunkowych w wysokości 1.750 zł (faktura VAT nr (...) z dnia 22.02.2011 r.),

- koszty wynajmu przez powoda miejsca parkingowego dla firmy oraz jej klientów od Wojewódzkiego Szpitala im. (...). Ojca P. w P. w wysokości 3.566,45 zł (faktura VAT z dnia 14.02.2011 r., nr (...)),

- koszty noty obciążeniowej wystawionej przez najemcę części magazynu – (...), prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą, Hurtownia (...) w P. z tytułu wzrostu kosztów oraz powstania utrudnień przy rozładunku towarów w wysokości 1.365 zł (faktura VAT z dnia 21.03.2011 r.).

Mając na uwadze, iż Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku z dnia 19.12.2012 r. nakazał zbadanie powództwa pod kątem wskazywanych przez powoda podstaw prawnych - art. 23 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych w zw. z art. 128 ust. 4 ugn i art. 120 ugn i 124 – 126 ugn, art. 21 ust. 2

Konstytucji w zw. z art. 8 i art. 64, art. 193 Konstytucji oraz art. 1 Pierwszego Protokołu Dodatkowego - Sąd w składzie niniejszym uznał za zasadne rozpoznanie powództwa biorąc pod uwagę wskazane wyżej wytyczne. Ponadto Sąd w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego wyrażone w uzasadnieniu do wyroku z dnia 10 kwietnia 2012 r. co do braku podstaw prawnych żądania pozwu: - na podstawie art. 13 ust. 2 w zw. z art.14 ust. 4 oraz art.18 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003r. ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, - na podstawie przepisów odpowiedzialności kontraktowej art.471 k.c., - na podstawie przesłanek odpowiedzialności deliktowej za szkodę wyrządzoną przez władzę publiczną ar. 417 k.c. i nast., - na podstawie przepisów z k.c. o bezpodstawnym wzbogaceniu w związku z czy uznał za zbyt liczne powielanie zawartej tam argumentacji

Tytułem wstępu - przypomnieć należy iż, wywłaszczenie jest administracyjnoprawnym instrumentem ingerencji w sferę praw chronionych dla realizacji dobra publicznego mającego pierwszeństwo przed prawem poddanym ingerencji. Prawny charakter wywłaszczenia narzuca konieczność jego stosowania w granicach literalnej wykładni prawa określającego jego dopuszczalność, zasady i tryb postępowania.

Z przepisu art. 12 a ustawy z dnia 10.04.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 193, poz. 1194 ze zm.) wynika, iż do ustalenia wysokości i wypłacenia odszkodowania za nieruchomością przejętą na rzecz Skarbu Państwa w związku z realizacją inwestycji drogowej stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce nieruchomościami z zastrzeżeniem art. 18. Art. 18 stanowi z kolei, iż wysokość odszkodowania ustala się według stanu nieruchomości w dniu wydania decyzji na realizację inwestycji drogowej oraz według jej wartości z dnia, w którym następuje ustalenie wysokości odszkodowania.

Zasadą jest, że w toku postępowania poprzedzającego wydanie decyzji wywłaszczeniowej wojewoda ocenia niezbędność dokonania wywłaszczenia, a następnie dla ustalenia odszkodowania za wywłaszczenie zleca rzeczoznawcy majątkowemu opracowanie opinii (operatu). Podstawę ustalenia wysokości odszkodowania stanowi rynkowa wartość nieruchomości, przy której określaniu rzeczoznawca majątkowy obowiązany jest uwzględnić w szczególności jej rodzaj, położenie, sposób użytkowania, przeznaczenie, stopień wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej i stan zagospodarowania. To wszystko określane jest jednak według stanu nieruchomości z dnia wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi krajowej. Dla ustalenia stanu nieruchomości rzeczoznawca majątkowy zobowiązany jest przyjąć jej stan zagospodarowania i stan prawny oraz stan techniczny – użytkowy, a także stan otoczenia nieruchomości istniejący w dniu wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji. Data wydania wskazanej decyzji wyznacza istotny element dla ustalenia w przyszłości odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości. Po uzyskaniu wojewoda zobowiązany jest przeprowadzić rozprawę administracyjną. Ponadto powinien on wskazać na konieczność przedłożenia przez strony, jeszcze przed rozprawą, stosownych dokumentów i dowodów oraz wyjaśnień mogących mieć znaczenie dla prowadzonego postępowania. Wypłata ustalonego w decyzji odszkodowania następuje jednorazowo w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja o wywłaszczeniu podlegała wykonaniu. Jego wysokość podlega waloryzacji na dzień wypłaty do wysokości nie wyższej niż rynkowa wartość nieruchomości w dniu wypłaty odszkodowania. W przypadku zwłoki lub opóźnienia w zapłacie odszkodowania właściciel nieruchomości wywłaszczonej może zgłosić roszczenie o stosowne w tym względzie odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz odsetki na podstawie kodeksu cywilnego (art. 132 ust. 2 ugn w zw. z art. 23 SpecU, por. Marcin Wolanin, Nieruchomości w procesie inwestycyjnym drogi krajowej cz. IV – nabywanie nieruchomości w drodze wywłaszczenia, Nieruchomości nr 2/2004).

W rozpoznawanej sprawie wysokość odszkodowania należnego powodowi z tytułu wywłaszczenia została ustalona decyzjami Wojewody (...) z dnia 1.03.2011 r., 4.03.2011 r. i 14.04.2011 r.. Na skutek odwołania od powyższych decyzji, Minister Infrastruktury dokonał ich uchylecia na skutek stwierdzenia, że operat szacunkowy, jaki został wykorzystany w sprawie do ustalenia wysokości odszkodowania, został sporządzony wadliwie (rzeczoznawca majątkowy nie wyjaśnił, czy na rynku lokalnym były zawierane transakcje nieruchomościami niezabudowanymi podobnymi do wycenianej). W konsekwencji Wojewoda (...) wydał kolejne decyzje ustalające wysokość odszkodowania należnego powodowi z tytułu wywłaszczenia nieruchomości na cele inwestycji drogowej - decyzję z dnia 29.03.2012 r. w sprawie odszkodowania za działki nr (...) w wysokości 388.364 zł, decyzję z dnia 2.04.2012 r. w sprawie odszkodowania za działkę nr (...) w wysokości 180.930 zł, decyzję z dnia 3.04.2012 r. w sprawie odszkodowania za działkę nr (...) w

wysokości 175.105 zł, decyzję z dnia 4.04.2012 r. w sprawie odszkodowania za działkę nr (...) w wysokości 4.991 zł oraz decyzję z dnia 4.04.2012 r. w sprawie odszkodowania za działkę nr (...) w wysokości 7.038 zł.

Powód za wywłaszczenie z prawa własności nieruchomości uzyskał odszkodowanie w łącznej wysokości 762.253 zł.

Odnosząc się do żądania pozwu wyjść należy od wskazania, iż powód dochodził od pozwanych zapłaty odszkodowania w wysokości 6.681,45 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania tytułem szkody majątkowej poniesionej w konsekwencji wydania przez Wojewodę (...) decyzji wywłaszczeniowej z dnia 19.03.2010 r.

Podkreślenia wymaga fakt, iż powyższa decyzja jest decyzją ostateczną- obowiązującą w obrocie prawnym jako zgodna z prawem.

Sąd rozpoznając przedmiotową sprawę przede wszystkim wskazuje, że mamy w niej do czynienia z dwiema różnymi sytuacjami.

Po pierwsze - powód całkowicie został wywłaszczony z prawa własności działki, na której uprzednio znajdował się parking przeznaczony dla spółki i jej klientów, za stosownym odszkodowaniem, którego wysokość została ustalona w kolejnych decyzjach Wojewody (...) i w konsekwencji został zmuszony do wynajęcia nieruchomości z przeznaczeniem jej na parking od Wojewódzkiego Szpitala im. św. Ojca P. w P. i z tytułu najmu ponosi miesięcznie koszty rzędu 3.566,45 zł., a następnie kupił w możliwe najbliższym sąsiedztwie nieruchomości na ten cel.

Po drugie – powód został pozbawiony możliwości korzystania w pełnym zakresie z pozostałej części nieruchomości. Pod budowę drogi publicznej została bowiem zajęta tylko część działki. Jej pozostała część, która nadal stanowi jego własność, uniemożliwia mu wykonywanie prawa własności w pełnym zakresie, co miało miejsce przed wywłaszczeniem. Powyżej opisaną sytuację określić można jako „wywłaszczenie faktyczne”. Jego bezpośrednim skutkiem była konieczność wynajęcia przez powoda zewnętrznej firmy przeładunkowej W. L. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...), co prowadziło do konieczności uiszczania przez niego dodatkowych kosztów przeładunku i stanowi uszczerbek w majątku powoda. Dalej – wspomniane wyżej wywłaszczenie faktyczne doprowadziło do utrudnień w rozładunku towarów również dla L. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Hurtownia (...), wynajmującego część magazynów własności powoda, który to obciążył go notą obciążeniową w wysokości 1.365 zł. Z tytułu wywłaszczenia faktycznego powód nie otrzymał żadnego odszkodowania. Powód wywodził swoje roszczenie z ograniczenia jego prawa własności spowodowanego wydaniem decyzji wywłaszczeniowej na podstawie ustawy z dnia 10.04.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. 2013, poz. 687). Ustawa ta nie przewidywała rekompensaty dla właścicieli z tytułu ograniczeń prawa własności związanych z realizacją celu publicznego, jakim jest budowa drogi publicznej.

Powoływana w sprawie Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (w skrócie EKPC) jest umową międzynarodową z zakresu ochrony praw człowieka i została zawarta przez państwa członkowskie Rady Europy. Konwencja została otwarta do podpisu 4 listopada 1950 r., a po uzyskaniu niezbędnych 10 ratyfikacji weszła w życie 3 września 1953 r.

W dniu 20 marca 1952 r. w P. został sporządzony Protokół nr (...) do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U z 1995r, nr.36, poz.175).

Polska przystąpiła do Rady Europy w dniu 26 listopada 1991 r. i tego samego dnia Polska podpisała Europejską Konwencję Praw Człowieka. Konwencja zaś została ratyfikowana 19 stycznia 1993 r. i tego samego dnia Konwencja Europejska weszła w życie w stosunku do Polski.

Na podstawie art. 87 Konstytucji RP źródłami prawa są m.inn ratyfikowane umowy międzynarodowe, którą jest art. 1 protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka Podstawowych Wolności zgodnie z którym **każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do niezakłóconego poszanowania swojego mienia. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności chyba, że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych**

przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego. Postanowienia te nie naruszają prawa państwa do stosowania takich ustaw, jakie uzna za konieczne do uregulowania sposobu korzystania z własności, zgodnie z interesem powszechnym lub w celu zabezpieczenia uiszczenia podatków albo innych należności lub kar pieniężnych.

W orzecznictwie strasburskim niezwykle często powtarzane jest stwierdzenie, iż Konwencja ma na celu ochronę praw „konkretnych i rzeczywistych”, sama zaś ochrona winna być „efektywna”, „praktyczna” i „skuteczna”.

W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zostały wypracowane zasady składające się na treść art. 1 Protokołu nr (...) takie jak – ogólnie ujęte prawo do poszanowania mienia, zakaz całkowitego pozbawienia prawa własności podlegający ograniczeniom motywowanym interesem publicznym, a także przyznanie państwu kompetencji do regulowania sposobu korzystania z własności, podlegające jednak szczególnym ograniczeniom i warunkom.

W pojęciu „pozbawienia mienia” mieści się zatem bez wątpienia wywłaszczenie **formalne (de iure)** rozumiane jako przeniesienie własności na państwo lub osobę trzecią dla realizacji interesu publicznego. Jednakże zakres zastosowania art. 1 ust. 1 Protokołu nr (...) jest jednak w praktyce szerszy, ponieważ obejmuje także inne skrajne wypadki odmowy poszanowania mienia. W konsekwencji przypadki, w których prawo własności nadal formalnie przysługuje właścicielowi, ale stopień ingerencji państwa w swobodne korzystanie z atrybutów właścicielskich ze względu na jego skalę i skutki (całkowite pozbawienie możliwości wykonywania uprawnień) można przyrównać do faktycznego wywłaszczenia. Najogólniej mówiąc: **wywłaszczenie faktyczne** polega na **„zupełnej nieodwracalnej redukcji możliwości korzystania z atrybutów własności bez formalnego pozbawienia tytułu własności”**. Koncepcję wywłaszczenia de facto przyjmuje także polski Trybunał Konstytucyjny wskazując, że wywłaszczenie w znaczeniu konstytucyjnym powinno być ujmowane szeroko, przynajmniej jako „wszelkie pozbawienie własności [...] bez względu na formę” [...] czy też – jako „wszelkie ograniczenie bądź pozbawienie przysługującego podmiotowi prawa przez władzę publiczną” (por. wyrok TK z 14 marca 2000 r., P. 5/99. ,wyrok TK z 25 listopada 2003 r., K 37/02).

W orzeczeniu z dnia 23.09.1982 r., wydanym w sprawie S. i L. przeciwko Szwecji, nr (...), Trybunał orzekł, że przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego prywatnej nieruchomości pod inwestycję celu publicznego prowadzi do nadmiernej ingerencji w prawo własności gwarantowane w art. 1 Protokołu nr (...), jeżeli nie wiąże się z nim możliwość uzyskania przez właściciela nieruchomości odpowiedniego odszkodowania. Z wymienionego orzeczenia wynika, że naruszeniem art. 1 Protokołu nr (...) może być nie tylko całkowite pozbawienie prawa własności ale także ograniczenie jego wykonywania polegające na niemożliwości zagospodarowania nieruchomości przez właściciela zgodnie z jego wolą. Nie kwestionując co do zasady kompetencji państwa i szerokiego marginesu swobody, jaką państwo w tym zakresie dysponuje, Trybunał wskazał na konieczność badania czy środki użyte do realizacji założeń polityki przestrzennej nie naruszają koniecznej równowagi między potrzebami interesu publicznego, a interesem podmiotów prywatnych. Teza ta znalazła potwierdzenie w wyroku z dnia 30.10.1991 r., wydanym w sprawie W. przeciwko Austrii, w którym Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, że czasowa niedogodność znoszenia przez jednostkę, w wyniku środków podejmowanych z zgodnie z prawem krajowym, co do zasady może być usprawiedliwiona interesem publicznym, jeżeli nie zachodzi dysproporcja ciężaru niedogodności w stosunku do celu, który ma być osiągnięty w wyniku zastosowania tych środków.

Konieczność zachowania równowagi między interesem prywatnym i publicznym było kluczowym elementem oceny przez Europejski Trybunał Praw Człowieka naruszenia art. 1 Protokołu nr (...) w wyroku z dnia 7.12.2010r., wydanym w sprawie T. przeciwko Polsce, nr skargi (...), , w którym Trybunał stwierdził, iż skarżąca została pozbawiona prawa do odszkodowania z tytułu ograniczenia wynikającego z postępowania wszczętego w związku z planowanym wywłaszczeniem jej mienia i uznał, że została naruszona właściwa równowaga między wymaganiami interesu publicznego, a koniecznością ochrony praw skarżącej. Podkreślił, że (...) obowiązujące przepisy nie przewidywały prawa odszkodowania dla właścicieli oraz stwierdził naruszenie art. 1 Protokołu nr (...). Opisany stan rzeczy w ocenie Trybunału wskazywał na brak odpowiedniej staranności w zakresie zrównoważenia interesów skarżącej z potrzebami władz lokalnych wynikającymi z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wprawdzie przywołane przez Sąd orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zostały wydane w odniesieniu do ustaw o zagospodarowaniu przestrzennym, niemniej pozostają one adekwatne do sytuacji objętej żądaniem pozwu.

Kontynuując – z uwagi na fakt, iż powód został "wywłaszczony faktycznie" z prawa własności jednej z działek i nie otrzymał z tego tytułu żadnego odszkodowania, ponosi natomiast comiesięcznie koszty związane z ich załadunkiem, co prowadzi do konieczności wydatkowania przez niego na to stosownych środków, zasadnym było rozważenie kwestii ewentualnego naruszenia przez Skarb Państwa reguły proporcjonalności. Nie było sporne między stronami, iż powód składał zastrzeżenia i wnioski dotyczące wyznaczonej trasy przebiegu inwestycji drogowej. Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika również, że w dniu 17.09.2012 r. wystąpił do Wojewody (...) z wnioskiem o zmianę decyzji z dnia 19.03.2010 r. w części – w zakresie unormowanym pkt. 9 w/w decyzji poprzez orzeczenie na rzecz spółki niezbędnych służebności gruntowych oraz ustalenie na rzecz inwestora obowiązku budowy i utrzymania odpowiednich w tym celu urządzeń. Powód wskazywał, że w konsekwencji odjęcia prawa własności oraz użytkowania wieczystego wskazanych działek spółka nie może korzystać z pozostałej części nieruchomości nie objętej wywłaszczeniem, przez co stale ponosi będące skutkiem wywłaszczenia koszty i straty. Powód podkreślał, że możliwe jest uniknięcie występowania w/w zdarzeń poprzez zmianę decyzji i ustanowienie niezbędnych służebności gruntowych przechodu i przejazdu (k. 302). Wniosek powoda nie został uwzględniony. Wprawdzie z toku postępowania w sprawie wynika, iż między powodem a Prezydentem Miasta P. były prowadzone w tym temacie stosowne rozmowy, niemniej na chwilę zamknięcia rozprawy nie zostały one definitywnie zakończone. Przypomnienia wymaga jednak, że powód wystąpił w ramach postępowania cywilnego z wnioskiem o ustanowienie służebności - gdzie sprawa jest w toku. Podkreślić należy, iż powód, jako prężnie działająca spółka prawa handlowego (powód jako przedsiębiorca osiąga znaczące zyski z prowadzonej działalności gospodarczej, które za okres 2009 – 2012 wahały się pomiędzy 11.275.754,82 zł a 13.421.564,58 zł, co wynika z pisma powoda złożonego w dniu 14.10.2013 r.), trudności spowodowanych wydaniem decyzji wywłaszczeniowej doświadcza na co dzień. Towary, które są przedmiotem obrotu międzynarodowego, są przewożone na znacznych odległościach, w związku z czym winny zostać ułożone w określony sposób tak, by ich rozładowywanie na trasie napotykało jak najmniejsze trudności i pozwoliło zachować je w nienaruszonym stanie. Powód doświadcza również trudności z wyładunkiem towarów. Składają się na nie dłuższy czas wyładunku oraz konieczność ponoszenia z tego tytułu dodatkowych kosztów.

Powyższe prowadzi do konstatacji, iż powód, pomimo, iż nadal pozostaje właścicielem przedmiotowej nieruchomości, na której umiejscowione są jego magazyny, nie może korzystać z nich w sposób dotychczasowy. Nie sposób zauważyć, że przekłada się to na sposób funkcjonowania spółki i wiąże się z ponoszeniem przez nią z tego tytułu dodatkowych kosztów.

Odnosząc się do interesu publicznego – wprawdzie jest nim słusznie uzasadniony cel, jakim jest budowa bezpiecznych dróg, niemniej w imię wskazanego celu nie może dochodzić do zachowań naruszających zasadę proporcjonalności praw podmiotu, jakim jest w niniejszej sprawie spółka prawa handlowego.

W ocenie Sądu w rozpoznawanej sprawie naruszeniu uległa również pierwsza zasada wynikająca z art. 1 Protokołu nr (...) Konwencji, jaką jest zasada poszanowania mienia. Zasadę tę należy rozumieć jako możliwość niezakłóconego korzystania z niego. Skoro, pomimo podejmowanych przez powoda interwencji, Wojewoda (...) nie ustanowił w przedmiotowej decyzji wywłaszczeniowej na jego rzecz stosownych służebności, pomimo podnoszonej przez powodową spółkę argumentacji wskazującej na ponoszenie szkód w majątku i uniemożliwienie pełnego korzystania z mienia, w żaden sposób nie była rozważana zmiana przebiegu lokalizacji chociażby w takim stopniu, aby umożliwić korzystanie z części niewywłaszczonej nieruchomości z jak najmniejszym jej obciążeniem - to dlatego również i tę zasadę należało uznać za naruszoną. Zdaniem Sądu zasadnym byłoby podjęcie przez Skarb Państwa chociażby w minimalnym stopniu działań, które również miałyby na względzie i zabezpieczyłyby naruszone interesy powodowej spółki i zachowały równowagę między interesem prywatnym, a publicznym.

Z uwagi na brak w polskim systemie prawnym stosownych rozwiązań prawnych pozwalających na zadośćuczynienie "wywłaszczeniu faktycznemu", Sąd za zasadne uznał odniesienie się w tym zakresie do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka a zwłaszcza dwóch orzeczeń dotyczących paralelnego do istniejącego w sprawie stanu

fatycznego. W wyroku z dnia 31.05.2007 r., wydanym w sprawie B. przeciwko Chorwacji, Trybunał stwierdził, iż w świetle jego orzecznictwa władze publiczne nie zawsze są zobowiązane do nabycia pozostałej części nieruchomości bądź wypłaty specjalnego odszkodowania dla wywłaszczonych częściowo nieruchomości, niemniej w sprawach, w których w wyniku budowy autostrad prawo właściciela do korzystania z domu zostanie w znacznym stopniu ograniczone oraz doszło do oczywistego naruszenia prawa do spokojnego korzystania z własności, przyznanie dodatkowego odszkodowania może się okazać niezbędne. W opisywanej sprawie zaistniała taka sytuacja – przy ustalaniu odszkodowania władze chorwackie w żaden sposób nie uwzględniły faktu, iż w wyniku realizacji inwestycji drogowej nieruchomości skarżących nie mogła już dłużej być wykorzystana na cele rolnicze, a także znaczenie pogorszyły się jej warunki życia. Wobec tego władze chorwackie nie ustaliły i nie uwzględniły wszystkich okoliczności istotnych dla wymiaru odszkodowania, a także nie wypłaciły dodatkowej rekompensaty za obniżenie wartości pozostałej części nieruchomości. Trybunał stwierdził zatem naruszenie zasady równowagi między wymogami interesu publicznego i koniecznością zapewnienia ochrony podstawowym prawom i wolnościami jednostki gwarantowanym przez Konwencję.

Równie istotne jest orzeczenie Trybunału wydane w sprawie O. przeciwko Grecji, w którym czytamy, iż Trybunał wielokrotnie już badał odmowę władz krajowych ustalenia specjalnego odszkodowania właścicielom części nieruchomości pozostałych po ich częściowym wywłaszczeniu. W rozpoznawanej sprawie stwierdził, iż budowa autostrady w bliskim sąsiedztwie domu skarżącej (około 15 metrów) musi ograniczać jej prawo do korzystania z nieruchomości, które ograniczenie, gdy zostanie stwierdzone będzie stanowiło ingerencję w prawo skarżącego do pokojowego korzystania z własności i że charakter budowy najwyraźniej przyczynił się bezpośrednio do znacznej deprecjacji wartości pozostałego majątku. Dlatego takie zakłócenia uzasadniają przyznanie dodatkowej rekompensaty z tytułu ograniczonego korzystania z domu.

W rozpoznawanej sprawie powód, na skutek wydania decyzji wywłaszczeniowej oraz dokonanego wywłaszczenia faktycznego, utracił możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w dotychczasowym kształcie oraz dokonywania sprawnego załadunku i rozładunku towarów. Dodatkowo ponosi obciążenia finansowe oraz boryka się z trudnościami w codziennej obsłudze samochodów dostawczych. Powyższe prowadzi do konkluzji o zasadności dochodzonego przez niego roszczenia w zakresie obejmującym żądanie dodatkowej rekompensaty z tytułu wywłaszczenia faktycznego. Dodatkowo analiza orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka prowadzi do refleksji, iż problem resztówek oraz faktycznego ograniczenia prawa własności nieruchomości na skutek przeznaczenia ich na realizację celów publicznych, stanowi zagadnienie ważkie i domagające się rozwiązania ustawowego.

Również w sprawie niniejszej stwierdzić należało brak stosownych przepisów prawa, które pozwalałyby spółce powodowej na dochodzenie odszkodowania z tytułu naruszenia jej praw własności. Powoływany art. 18 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych traktuje wyłącznie o odszkodowaniu należnym za wywłaszczoną nieruchomość. Z kolei art. 23 ustawy stanowi, iż w sprawach nieuregulowanym w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami. Z uwagi na powyższe odesłanie do art. 120 ustawy o gospodarce nieruchomościami ma także zastosowanie przy wywłaszczeniu nieruchomości pod drogi publiczne. Przepis ten nakazywał wprost zamieszczenie elementów określonych w przepisach odrębnych. Chodzi tu m.in. o zadośćuczynienie wynikającym z art. 120 ustawy obowiązkiem o charakterze cywilnoprawnym takim jak ustanowienie służebności czy budowa odpowiednich urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu, niedogodnościom mogącym powstać dla właścicieli albo użytkowników wieczystych nieruchomości sąsiednich wskutek wywłaszczenia lub innego niż dotychczas zagospodarowania wywłaszczonej nieruchomości. Obowiązki te jednak zostały przekazane do drogi administracyjnej, w związku z tym ich konkretyzacja powinna nastąpić w decyzji administracyjnej. Przesądza to o publicznoprawnym charakterze powinności organu (por. wyr. NSA w W. z dnia 18.12.2009 r., sygn.. akt: I OSK 321/08).

Jeśli chodzi o ewentualne naruszenie przepisu art. 21 ust. 2 Konstytucji dotyczącego kwestii dopuszczalności wywłaszczenia za słusznym odszkodowaniem, Sąd stwierdził, iż przepis ten odnosi się wyłącznie do klasycznych przykładów wywłaszczenia, a nie wywłaszczenia faktycznego, jaka sytuacja miała miejsce w rozpoznawanej sprawie. Z

analizy orzecznictwa sądowego w tym zakresie nie sposób wywieść o możliwości szerszego zastosowania wskazanego przepisu prawa. Nadto – nawet gdyby uznać możliwość powyższego to i tak brakuje stosownych unormowań na poziomie ustawy, które regulowałyby wskazane kwestie w sposób szczegółowy. Jeśli zaś chodzi o podnoszony przez powoda zarzut dotyczący możliwości bezpośredniego stosowania przepisów Konstytucji, Sąd nie podzielił go. Proces bezpośredniego stosowania konstytucji może dla sędziego przybrać postać już to konstruowania podstawy rozstrzygnięcia w oparciu o łączne stosowanie norm konstytucyjnych i ustawowych, już to podejmowania próby usunięcia normy ustawowej z systemu prawa poprzez zakwestionowanie jej zgodności z konstytucją. Nie może on być natomiast rozumiany jako możliwość orzekania na podstawie konstytucji zamiast orzekania na podstawie ustawy (por. wyr. WSA w Warszawie z dnia 19.09.2007 r., sygn.. akt: (...) SA/Wa 405/07).

Jedyną podstawą prawną stwarzającą możliwość do uwzględnienia w tym zakresie roszczenia powoda jest zatem przywołany w początkowej części rozważań art. 1 Protokołu nr 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Znamienne jest również, iż w jednym z nowszych orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 27.03.2014 r. wydanym w sprawie o sygn. III CSK 161/13, Sąd, dla osób które poniosły szkodę z tytułu ograniczeń związanych z uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dopuścił niejako możliwość dochodzenia przez nich roszczeń odszkodowawczych w oparciu o przywołaną wyżej podstawę prawną. Wprawdzie powyższe orzeczenie dotyczyło nieco odmiennego stanu faktycznego, niemniej - w ocenie Sądu - w rozpoznawanej sprawie istnieje możliwość jego zastosowania w drodze ostrożnej analogii. Skoro doszło do zakłócenia zasady poszanowania mienia i uniemożliwienia powodowi niezakłóconego korzystania z niego, należy mu się z tego tytułu należne odszkodowanie.

W ocenie Sądu - rozpoznając sprawę niniejszą - zasadne byłoby również wyjście poza znamiona zewnętrzne sytuacji opisanej w stanie faktycznym i zbadanie rzeczywistej sytuacji będącej podstawą roszczenia. Nadto dla każdej sytuacji dotyczącej wywłaszczenia badać należy czy zakres ingerencji w korzystanie z mienia nie oznaczał faktycznego pozbawienia prawa własności i dokonać orzeczenia o jego skutkach. Skoro więc faktycznie doszło do naruszenia prawa własności powoda, a na płaszczyźnie prawa krajowego nie została przewidziana możliwość ochrony i zadośćuczynienia z tytułu stosownego naruszenia, uzasadnione pozostawało zastosowanie przepisu art. 1 Protokołu nr (...) Konwencji.

Jeśli zaś chodzi o podnoszony przez pozwanych zarzut możliwości wystąpienia przez powoda z wnioskiem o wykupienie pozostałej w jego władaniu części nieruchomości na podstawie art. 13 ust. 3 spec ustawy, na której znajdują się kluczowe dla funkcjonowania prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa budynki wraz z infrastrukturą, w ocenie Sądu nie poprawiłoby to sytuacji spółki powodowej, która zmuszona byłaby do przeniesienia siedziby swojego przedsiębiorstwa. Nadto infrastruktura istniejąca na działce jest ściśle dostosowana do charakteru prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej. Przeniesienie przez niego działalności gospodarczej w inne miejsce wiązałoby się z koniecznością poniesienia z tego tytułu wysokich kosztów oraz uniemożliwiłoby mu zachowanie ciągłości funkcjonowania, co w konsekwencji wiązałoby się po jego stronie zarówno z wydatkami, jak ogromnymi stratami. Zauważyć należy, iż jest to uprawnienie strony, a nie obowiązek. Ponadto, niezależnie od powyższego trudno uznać pozostałą część nieruchomości za tzw. "resztówkę", mając na względzie jej powierzchnię i sposób zagospodarowania.

Odnosząc się do dopuszczalności zastosowania jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia art. 1 Protokołu nr (...) Konwencji wynika to z faktu, iż Konwencja jako ratyfikowana umowa międzynarodowa obowiązuje ona także w porządku krajowym i winna być stosowana bezpośrednio z pierwszeństwem przed zwykłymi ustawami krajowymi.

Ustosunkowując się z kolei do żądania dodatkowego odszkodowania za wywłaszczenie z prawa własności działek, na których znajdował się parking spółki przeznaczony również dla jej klientów, wyjść należy od wskazania, iż mamy tu do czynienia z klasycznym przykładem wywłaszczenia dla realizacji interesu publicznego w postaci budowy drogi. Bezpośrednią jego konsekwencją było zawarcie przez powoda umowy najmu parkingu z Wojewódzkim Szpitalem im. św. Ojca P. w P. i ponoszenie z tego tytułu miesięcznych kosztów w wysokości 3.566,45 zł. Następnie zakup możliwie najbliższej położonej nieruchomości w celu zorganizowania parkingu. Protokoły odbioru wywłaszczonej nieruchomości zostały podpisane odpowiednio w styczniu 2011 r.. Odszkodowanie z tytułu wywłaszczenia powód otrzymał w dniu 9.07.2012 r.. Pomiędzy faktycznym odjęciem prawa własności, a otrzymaniem z tego tytułu rekompensaty upłynęło

zatem blisko 18 miesięcy. Powód podnosił, że przez wskazany okres był pozbawiony środków umożliwiających mu odtworzenie istniejącego stanu majątkowego, albowiem nie została mu nawet wypłacona kwota 500.000 zł, co do której nie było sporu.

Roszczenie w tej części dotyczyło dodatkowego odszkodowania tytułem ponoszenia kosztów wynajęcia parkingu. W ocenie powoda na skutek zwłoki z wypłatą odszkodowania zmuszony był do ponoszenia kosztów tymczasowego wynajmu parkingu, w związku z czym doszło do naruszenia zasady proporcjonalności pomiędzy faktyczną potrzebą interesu publicznego, a stopniem naruszenia prawa jednostki. Dodatkowo podnosił on, iż efektem tego była szkoda majątkowa powstała wskutek konieczności zastosowania rozwiązań tymczasowych, do momentu, kiedy otrzyma wypłatę należnego odszkodowania. Ponadto wskazał, że w żadnym z przepisów nie została uregulowana kwestia odpowiedzialności za szkody spowodowane koniecznością ponoszenia wydatków w okresie pomiędzy wywłaszczeniem, a wypłatą odszkodowania lub jego części.

W ocenie Sądu poglądy powoda w tej części są pozbawione zasadności. W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż powód w toku postępowania nie wskazał, na której z wywłaszczonych działek znajdował się jego parking i jakiej wysokości odszkodowanie otrzymał za nią. Następnie z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że pierwotne decyzje Wojewody (...) ustalające wysokość odszkodowania należnego powodowi zostały wydane na początku marca 2011 r., niemniej złożył on od nich odwołanie do Ministra Infrastruktury. W związku z powyższym doszło do powtórnego wydania w tym zakresie stosownych decyzji, co miało miejsce w marcu i kwietniu 2012 r.. Mając zaś na uwadze, iż wypłata stosownych odszkodowań mogła nastąpić w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzje stały się ostateczne, to wypłata odszkodowania w dniu 9.07.2012 r. nie może być uznana za dokonaną z rażącym opóźnieniem. Dodatkowo powód nie wykazał dowodowo podnoszonych twierdzeń co do faktu, iż bezsporne między stronami było odszkodowanie w kwocie 500.000 zł, którą to kwotę pozwani winni wypłacić bezpośrednio po objęciu w posiadanie działek jego własności. Wysokość odszkodowania została ustalona na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji to jest według stanu w dniu wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej przez organ pierwszej instancji oraz według jej wartości z dnia, w którym następuje ustalenie wysokości odszkodowania. Powód początkowo nie zgadzał się z jego wysokością, w związku z czym skutecznie skorzystał z drogi administracyjnej do jego zakwestionowania. W ocenie Sądu skoro kwestia wysokości odszkodowania z tytułu wywłaszczenia została całościowo ujęta w przepisach cytowanej ustawy, brak jest podstaw do powoływania się przez powoda na przepisy art. 128 ust. 1 i 4 w zw. z art. 124 – 126 i 120 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami. Art. 23 powoływanej ustawy dotyczy bowiem wyłącznie kwestii nieuregulowanych, a wysokość odszkodowania do takich nie należy. Abstrahując – nawet, gdyby przyjąć, że art. 128 ust. 1 stosujemy odpowiednio to i tak stwierdzić należałoby, iż odszkodowanie z tytułu wywłaszczenia nie stanowi wartości równej szkodzi powstałej na jego skutek. Wartość szkody jest z reguły większa od wartości wywłaszczonego prawa, gdyż obok wartości wycenianej nieruchomości obejmuje również: utracone korzyści, koszt przeprowadzki i inne towarzyszące wywłaszczeniu straty. Wartość prawa wywłaszczanego i wartość szkody wyrządzonej wywłaszczeniem są bowiem dwiema różnymi kategoriami (por. jedno z najnowszych orzeczeń NSA w W. z dnia 11.07.2013 r., sygn.. akt: I OSK 374/120). Nadto podkreślenia wymaga, że odszkodowanie przewidziane w art. 128 ust. 1 ma charakter cywilnoprawny, co jednakże nie oznacza, że przy określaniu jego wysokości możliwe jest stosowanie przepisów kc. Uszczerbek majątkowy (szkoda), jakiego doznaje wywłaszczony jest wynikiem legalnego działania administracji i to właśnie różni odszkodowanie za wywłaszczenie od odszkodowania funkcjonującego w prawie cywilnym. Przy jego ustalaniu nie można wykraczać poza ramy określone w przepisach ustawy o gospodarce nieruchomościami i posiłkować się unormowaniami zawartymi w przepisach kc (por. wyr. NSA w W. z dnia 3.09.2008 r., sygn.. akt: I OSK (...)). Ponadto, jak już wspomniano wyżej, jedyną drogą do dochodzenia zmiany wysokości odszkodowania była droga administracyjna. Powyższe prowadzi do wniosku, że sąd cywilny nie jest właściwy do zmiany jego wysokości.

Jeśli zaś chodzi o przepisy Konstytucji regulujące kwestię wywłaszczenia, mając na uwadze uwagi poczynione uprzednio, zauważyć należy, iż odszkodowanie za nieruchomość wywłaszczoną pod budowę drogi ustalone w trybie art. 18 ust. 1 odpowiada konstytucyjnej zasadzie „słusznego odszkodowania”, o którym mowa w art. 21 ust. 2 (por. wyr. NSA z dnia 22.09.2009 r., sygn.. akt: I OSK (...)). Nadto interes publiczny związany z potrzebą budowy dróg nie może

być należycie zabezpieczony na zasadach przewidzianych w ustawie o gospodarce nieruchomościami zatem niezbędne było stworzenie szczególnej procedury wywłaszczeniowej co stanowiło rozwiązanie proporcjonalne do zamierzonego przez ustawodawcę celu w pełni legitymowanego w demokratycznym państwie prawa (por. wyr. NSA w W. z dnia 19.05.2010 r., sygn.. akt: I OSK (...)).

Odnosząc się z kolei do art. 1 Protokołu nr (...) oraz orzecznictwa (...) w przedmiotowym zakresie podnieść należy, iż orzecznictwo za naruszenie przepisu wskazanego artykułu uznaje rażące opóźnienie w wypłacie odszkodowania z tytułu wywłaszczenia, które to opóźnienia mogą prowadzić do strat finansowych (por. wyr. (...) z dnia 9.07.1997 r. wydany w sprawie A. przeciwko Turcji, nr skargi (...)) lub długie opóźnienie (por. wyr. (...) z dnia 7.07.2009 r. wydany w sprawie P. przeciwko Polsce, nr skargi (...)). Zdaniem Sądu w sprawie niniejszej nie ma podstaw do tego by mówić o rażącym lub długim opóźnieniu w zapłacie odszkodowania. Wydłużenie jego zapłaty związane było z odwołanie się powoda do Ministra Infrastruktury. Nadto, gdyby powód był odmiennego zdania, może dochodzić od Skarbu Państwa na zasadach ogólnych odsetek z tytułu opóźnienia w spełnieniu świadczenia.

Roszczenie powoda w tej części jako pozbawione zasadności podlegało oddaleniu na podstawie art 6 k.c.

Zamykając rozważania, odnieść się należy do kwestii legitymacji procesowej biernej. Nie ulega wątpliwości, iż w procesie po stronie pozwanej występuje jedna strona jaką jest Skarb Państwa, sporne było z działalnością której z jednostek wiąże się dochodzone roszczenie czy Wojewody (...) czy Prezydenta Miasta P.. Zdaniem Sądu wykazana szkoda wiąże się z działalnością zarówno jednej jak i drugiej jednostki albowiem wojewoda ocenia niezbędność dokonania wywłaszczenia, decyzja o wywłaszczeniu oraz decyzje ustalające wysokość należnego powodowi odszkodowania zostały wydane przez Wojewodę (...), zaś Prezydent Miasta P. był inwestorem planowanej budowy oraz zarządcą drogi. To na tych jednostkach spoczywał obowiązek zachowania równowagi pomiędzy interesem prywatnym, a publicznym dlatego Sąd orzekł jak w pkt I wyroku.

Mając na uwadze poczynione rozważania, Sąd postanowił jak w sentencji wyroku na podstawie przywołanych wyżej przepisów prawa uznając za zasadne roszczenie o zapłatę kwoty 3.155 zł tytułem odszkodowania za wywłaszczeni faktyczne i orzekł o odsetkach na podstawie art 481 k.c., zaś w pozostałej części co do kwoty 3.566,45 zł Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 6 k.c. przyjmując, iż doszło do wywłaszczenia formalnego zgodnego z prawem.

Mając na względzie powyższe Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 kpc w zw. z art 108 kpc - zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania przyjmując, iż powód zasadniczo w połowie utrzymał się ze swoim roszczeniem.